

Suomen ortodoksisen piispainkokouksen lausunto

Kirkolliskokousaloite: Toimenpideohjelman laatiminen edistämään kirkon jäsenten sitouttamista osaksi suomalaista ortodoksista perinnettä ja torjumaan uskonnollisten identiteettien polarisoitumista ja suvaitsemattomuutta

1. Aloitteen tavoite ja esille nostetut kokemukset

Piispainkokous pitää tärkeänä aloitteen tavoitetta vahvistaa kirkon jäsenten yhteyttä ja ehkäistä suvaitsemattomuutta. Se tunnistaa vastakkainasettelujen ja poissulkevien asenteiden esiintymisen myös kirkon piirissä, mutta ei katso niiden kuvaavan koko kirkkoa tai kaikkia jonkin jäsenryhmän edustajia.

Aloitteeseen lainatussa Aamun Koiton kirjoituksessa todetaan, että ilmiön laajempi selvittäminen vaatisi oman tutkimuksensa. Tämä rajoittaa mahdollisuuksia tehdä yleistäviä johtopäätöksiä, mutta ei vähennä tarvetta kuulla ihmisten kokemuksia ja puuttua havaittuihin epäkohtiin.

Aloitteessa esitetyt naisten kokemukset vähäisemmästä arvostuksesta ja miesten suosimisesta on otettava vakavasti. Kenenkään kokemuksia ei tule sivuuttaa sillä perusteella, ettei vastaavaa ole havaittu kaikkialla. Jokaisen tulee voida osallistua seurakunnan elämään arvostettuna yhteisön jäsenenä.

2. Kirkon jäsenyys ja yhteinen kutsumus

Kaikilla on oikeus tulla kirkon jäseniksi. Kirkko on tähänkin asti ottanut yhteyteensä ihmisiä, joilla on erilaisia mielipiteitä ja elämäkokemuksia. Jokainen kirkkoa lähestyvä on kohdattava yksilönä, ei ikänsä, sukupuolensa tai oletetun aatteellisen viiteryhmänsä edustajana. Myös nuorten miesten kiinnostus ortodoksisuutta kohtaan on otettava vastaan avoimesti ja ilman ennakkoluuloja.

Kaikkien vastaanottaminen ei merkitse kaikkien asenteiden ja toimintatapojen hyväksymistä. Kirkon yhteyteen kasvamisen lähtökohtana tulee olla sitoutuminen kirkon uskoon ja elämään, ei toisten ihmisten tai yhteisöjen vastustaminen. Ihmisiin kohdistuva vihamielisyys, toisten ihmisarvon vähättely ja ulossulkeminen ovat ristiriidassa kristillisen lähimmäisenrakkauden kanssa. Tämä koskee kaikkia kirkon jäseniä riippumatta siitä, milloin tai miten he ovat liittyneet kirkkoon.

3. Kirkollinen perinne ja vastakkainasettelujen välttäminen

Konservatiivi-liberaaliakseli soveltuu huonosti kirkollisen ajattelun jäsentämiseen. Kirkon traditiolle uskollisuutta ei tule rinnastaa suvaitsemattomuuteen eikä ihmisten kunnioittavaa kohtaamista asettaa vastakohtaksi kirkon opetukseen sitoutumiselle. Erilaisten mielipiteiden olemassaolo ei sellaisenaan merkitse kirkon ykseyden rikkoutumista.

Suomalaiseen ortodoksiseen perinteeseen kasvaminen merkitsee osallistumista paikallisen seurakunnan elämään osana maailmanlaajaa ortodoksista kirkkoa. Tavoitteena ei ole samanmielinen aatteellinen ryhmä, vaan yhteiseen uskoon, sakramentaaliseen elämään ja keskinäiseen rakkauteen perustuva yhteys.

4. Yhteyden vahvistaminen seurakunnissa

Kirkkoon liittymistä edeltävän katekumeeniopetuksen tulee tukea sekä kirkon uskoon perehtymistä että kasvamista seurakuntayhteisön jäseneksi. Opetuksen rinnalla tarvitaan osallistumista jumalanpalveluselämään, henkilökohtaisia kohtaamisia ja mahdollisuuksia keskustella papin kanssa. Kirkolliseen elämään juurtuneiden kummien ja muiden seurakuntalaisten tuki on tässä arvokasta. Yhteyden rakentamista tulee jatkaa myös kirkkoon liittymisen jälkeen.

Verkossa saatava tieto ja hengellinen sisältö voivat tukea kirkkoon tutustumista, mutta ne eivät korvaa elävää seurakuntayhteyttä ja vastuullista hengellistä ohjausta. Kirkosta kiinnostuneita tulee auttaa löytämään teologisesti luotettavaa aineistoa ja arvioimaan verkossa kohtaamiaan tulkintoja. Papiston valmiuksia tunnistaa vastakkainasetteluja ruokkivia ajattelutapoja ja keskustella niistä on tärkeä vahvistaa.

Seurakunnallisiin vastuutehtäviin ohjaamisessa on huolehdittava perehdytyksestä ja annettava aikaa kirkolliseen elämään kasvamiselle. Tehtävien tulee palvella yhteistä elämää, ei synnyttää etuoikeutettuja ryhmiä. Samalla tulee tunnistaa ja arvostaa seurakuntalaisten erilaisia palvelutehtäviä ja huolehtia siitä, ettei kenenkään panosta vähätellä.

5. Piispan ja papiston paimenvastuu

Piispan tehtävänä on yhdessä papistonsa kanssa paimentaa kaikkia kirkon jäseniä ja vahvistaa kirkon ykseyttä. Tähän kuuluu sekä uusien tulijoiden vastaanottaminen että jo kirkkoon kuuluvien osallisuudesta huolehtiminen. Yhteyden rakentaminen on koko seurakunnan tehtävä, mutta vastuu hengellisestä ohjauksesta ja epäkohtiin puuttumisesta kuuluu erityisesti kirkon paimenille.

Seurakuntalaisten tulee voida saattaa kokemansa epäasiallinen kohtelu papiston ja tarvittaessa hiippakunnan piispan tietoon. Tilanteet on selvitettävä asianosaisten kokemuksia kuullen.

Puuttumisen tulee kohdistua konkreettisiin asenteisiin ja tekoihin, ei ihmisten luokitteluun heidän taustansa perusteella.

6. Johtopäätös

Piispainkokous ei pidä erillisen, aloitteessa tarkoitetun toimenpideohjelman laatimista tarkoituksenmukaisena. Paikallisten tilanteiden erilaisuus ja ilmiön laajuutta koskevan tiedon puutteellisuus vaikeuttaisivat ohjelman rajaamista ja yhdenmukaista toteuttamista. Lisäksi olisi vältettävä sitä, että jokin jäsenryhmä nostetaan erityisen epäilyn tai korjaavien toimien kohteeksi.

Aloitteen tavoitteita on perustellumpaa edistää piispojen johdolla osana kirkon jatkuvaa opetus- ja paimennustyötä: vahvistamalla katekumeeniopetusta, henkilökohtaista hengellistä ohjausta ja seurakuntayhteyttä sekä puuttumalla johdonmukaisesti havaittuun epäasialliseen kohteluun. Erillisen ohjelman laatimatta jättäminen ei merkitse aloitteessa esille tuotujen huoltien sivuuttamista. Kirkon ykseyden vaaliminen edellyttää sekä avointa vastaanottamista että vastuuta siitä, miten kohtelemme toisiamme.

Helsingissä–Kuopiossa–Oulussa 23.9.2026

+ Elia, Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

+ Arseni, Kuopion ja Karjalan metropoliitta

+ Sergei, Haminan piispa